

NIEŹRZAŁY (11) *part praet act*

nieźrzały (9), **nieźrały** (2); nieźrzały *Leop, SienLek, KlonŻal*; nieźrzały : nieźrały *FalZioł* (2:1), *Calep* (4:1).

W pisowni łącznej (10), *w rozłącznej* (1); -zrz- (6), -źrz- (3), -zr- (1), -źr- (1), [-źr-].

e oraz a jasne.

sg *m N* nieźrzały (2). ◇ *G* nieźrzał(e)go (1). ◇ *A* nieźrzały (1). ◇ *f N* nieźrzała (2), nieźrzała(a) (1). ◇ **[A nieźrzała.]** ◇ *n [N nieźrzał(e).]* ◇ *G* nieźrzał(e)go (1). ◇ **[L nieźrzałym.]** ◇ *pl N subst* nieźrzał(e) (1). ◇ *G* nieźrzałych (1) *SienLek*, nieźrzał(e)ch (1) *FalZioł*.

Sł stp notuje, Cn brak, Linde XVI – XVII w. s.v. 2. źrzec.

Niedojrzały, nie mający nasion, które mogą kiełkować (o owocach drzew i roślinach); immaturus Calep, Vulg; incoctus, non maturus Calep; acerbus Vulg (11) : Weźmi mąkowic iefzcze nieźrzałych *SienLek* 121v; *Calep* 465b [2 r.], [507]b.

W przeciwstawieniach: »nieźr(z)wały ... [doszły], prawie uźrały« (1): Iabłka tedy nieźrałe kwałnością fwą/ flegmę/ [...] pobudzaią [...] Iabłka prawie wzrałe/ fą [...] iedny cirrpniące [!]/ drugie kwałne *FalZioł* III 23b; [Kładź nieco iągód [winnych] nieźrzałych z doźłymi do prały *SienHerb* 623b (*Linde* błędnie: nieźrzałych s. v. źrzec)].

Wyrażenia: »grona, [jagoda], wino nieźr(z)wał[-a]« (1:1): *AGreft* ieft wino kwałne kthore wycifną z gron nieźrałech [nieźrzałych *SienHerb* 187b]/ po tim wytłoczywfy dadzą na flończu ftać *FalZioł* I 155c; *Omphacium* [...] *Succus est uvae acerbae, nondumque matura* – *Agreft*, fok kwaskowi z winna nieźrałego. *Calep* [730]a; [*SienHerb* 623b cf *W przeciwstawieniach*].

»nieźr(z)wały owoc, płód« [szyk 2:1] (2:1): *FalZioł* III 23b; *Zrzuca* fwoy nieźrzały płód drzewo *KlonŻal* Bv; *Acerbitas* – *Czierpkofzcz* nieźrałego owocz. *Calep* 15b.

W przem (1) : Bo przed żniwem wfyftek okwitnął/ y nieźrzała dołkonáłość [*immatura perfectio*; niedoźrzała dołkonáłość *WujBib*] rodzic [!] będzie *Leop Is* 18/5.

[*Wyrażenie:* »jagoda nieźrzała«: *Oycowie* iedli iągódę nie źrzála [uvam acerbam; iągódę winną niedoźrzała *WujBib*]/ á żębj [!] fynow ich ofkominy ćierpią *Leop Ez* 18/2 (*Linde*).]

a. [*Sporządzony z niedoźrzałych owoców:*

Wyrażenie: »wino nieźrałe«: wodka *Kámphorowa* [...] płynienie trzew krwáwe (gdy ią z octem pije/ ábo z wodnością winá nieźrzałeko [!] [wina nieuzrałego *FalZioł* I 71a]) záltánáwia *SienHerb* 86b; *Agreft* álbo wino nieźrałe [Wino płone *FalZioł* I 155c]/ *Vinum agrefte. Vntzeytigen wein. SienHerb* 187b, 189a.]

Synonimy: niedostały, niedoźrzały, nieuźrzały; **a. wyr.:** *agrest*, »wino płone«.

Cf **ŹRZAŁY**